

ÖRNEK OLAY İNCELEME

Bu tekniğin amacı toplumdaki farklı görüşlere, farklı değerlere sahip insanların birbirleriyle konuşarak farklılıklardan kaynaklanan problemleri çözmeye kullanabilecekleri becerileri kazandırmaktır. Örnek olay incelemesi, öğrencilerin, gerçek hayatta karşılaşılan sorunlu bir olayı sınıf ortamında çözmeleri esasına dayanır. Örnek olay incelemesi, yaşamda karşılaşılmış sorun niteliğindeki olaylara katılımcıların katılımı ile çözüm yolları bulma temeline dayanır. Söz konusu olan sorunlu olay, gerçek ya da hayali olabilir ve genellikle de yazılıdır. Örnek olay öğretmen tarafından sınıfa getirilebileceği gibi, katılımcıların çevrelerinde yaptıkları gözlemler sonucunda da düzenlenebilir. Örnek olayı içeren bir rapor üzerinde çalışan öğrenciler, ilk önce olayın mahiyetini öğrenirler, daha sonra varolan verileri analiz ederek değerlendirirler ve en sonunda da bir çözüme ulaşırlar. Bu durumda, bir grup öğrenci bir araya gelerek kendi deneyimleri hakkında önce kısa hikayeler yazarlar, daha sonra bu hikayeleri gruptaki diğer üyelere yüksek sesle okurlar ve onları gruptaki öğrencilerle tartışırlar.

Bunun için ilgili alandan gerçek olaylar seçilir. Seçilen olaylar anlaşılır bir biçimde ortaya konur ve o olayla ilgili tartışma açılır. Gerçek olay bulunmaması durumunda öğrenciye gerekli yaşantıyı sağlamak amacıyla olay yazılabilir. Bazen de, öğrencilerin bir örnek olayı kendilerinin kaleme almaları ve bir çözüme kavuşturmaları istenebilir. Dolayısıyla, örnek olay incelemesi yönteminde öğrencilerin sorunlu bir olaya aktif olarak katılmaları ve sorunlu olayın nedenleri hakkında fikirler ve çözüm önerileri üretmeleri

istenir. Çünkü, hemen her birey günlük hayatta sürekli olarak farklı problemlerle karşı karşıya gelmekte ve başarılı bir hayat için bu problemlerin üstesinden gelmeye çaba sarf etmektedir. Olay açıklandıktan sonra öğrencilere örnek olay ve olası çözümler üzerinde düşünüp tartışma fırsatı verilir. Bu aşamada bireysel çalışma yaptırılabilceği gibi işbirlikli öğrenme gruplarından da yararlanılabilir.

Bu teknikte öğretmen ya da liderin rolü olayı sözlü ya da yazılı olarak sınıfa sunmak, bunu yaparken de gerçekçi bir yol izlemektir. Bunu izleyen aşamada öğrenci çözüme ulaşınca kadar nitelikli sorularla yönlendirilmesi beklenir. Liderin öğrencinin adına çözümünü bulmasının hiçbir eğitimsel katkısı yoktur. Burada öğretmen bir tür veri sağlayıcı, kaynak kişi ya da eleştirici olmalı, denetleyen kişi etkisi yaratmaktan kaçınmalıdır.

Bir örnek olayı kaleme alma süreci başlıca dört aşamada gerçekleştirilir.

- a)Özgür yazım evresi.** Bu evrede, öğrenciler, kendi deneyimleri ile ilgili olarak yazacakları bir konu hakkında bir grup içerisinde beyin jimnastiği yaparak çeşitli fikirler not alırlar ve bir taslak oluşturmaya çalışırlar.
- b)Örnek olayı kaleme alma evresi.** Bu evrede, gruptaki öğrenciler, sessiz bir şekilde ilk evrede tespit ettikleri gerçek-hayat yaşantısı ile ilgili olarak yaklaşık bir sayfalık bir hikayeyi veya dilemmayı yazıya dökerler.
- c)Örnek olayı paylaşma evresi.** Bu evrede, gruptaki öğrenciler, kendi hikayelerini anlatırlar, diğer hikayeleri

dinlerler ve grupta paylaşılan bütün hikayeleri tartışırlar. Grup üyeleri, hikayelerde geçen sorunlu olaylar hakkında şu soruları yöneltebilirler: Hikayenin ana teması nedir? Hikayede işlenen sorunlu olay nasıl gelişmektedir? Hikayede adı geçen sorunlu olayın çözümüne kavuşturulabilmesi için alternatifler nelerdir?

d)Grupla alışma sürecinin değerlendirilmesi ve sonuç evresi. Bu evrede, grup içerisinde hikaye yazma, diğer hikayeleri dinleme ve kendi hikayelerini diğerleri ile paylaşma aktiviteleri değerlendirilir ve öneriler geliştirilir. Ayrıca, grup üyeleri varılan sonuçlar hakkında birbirlerine geribildirim sağlarlar.

Örnek olay incelemesi yönteminin uygulanması başlıca beş aşamada gerçekleştirilir.

1) Derse bir örnek olay ile başlamak ve dersin konusunu seçilen örnek olay etrafında organize etmek.

2) Seçilen örnek olayın öğrencilerin dünyası ile yakından ilişkisini kurmak önemlidir; çünkü, öğrencilerin öğrenme sürecine aktif olarak katılımlarını sağlayan en önemli etmen, öğrenme etkinliklerinin onların tecrübe ve yaşantıları ile yakından ilişkilendirilmesidir. Bu bağlamda, yukarıdaki örnek olay iki önemli özelliğe sahiptir. İlk olarak, bu olay otantiktir (yani, öğrencilerin içinde yaşadıkları sosyal çevre ile yakından ilişkilidir). İkinci olarak, toplumsal yapının değişmesi ile ailelerin nasıl etkilendiklerini işlemesi bakımından bu olay, sosyal bilgiler ders programının önemli bir parçasıdır.

3) Öğrencilere kendi öğrenmelerini yönlendirmeleri için sorumluluk vermek. Örnek olayın seçimi öğretmen veya öğrenciler tarafından yapılabilmesine rağmen, öğrencilerin seçilen örnek olaya nasıl bir çözüm bulacaklarını kendilerinin kararlaştırmaları gerekmektedir. Bu aşamada öğrenciler, kendilerine sunulan örnek olay hakkında ne bildikleri, daha neleri bilmeye ihtiyaçları olduğu ve örnek olayı çözüme kavuşturmaları için ne yapmaları gerektiğini tartışırlar. Örneğin, yukarıdaki örnek olayın çözümünü için, öğrenciler, söz konusu aileye sormak istedikleri soruları şu şekilde hazırlayabilirler:

- a.** Ne hakkında tartışıyorsunuz?
- b.** Birlikte ne kadar zaman harcıyorsunuz?
- c.** Birbirinizi hala seviyor musunuz?
- d.** Hiç tartışmalarınız çocuğunuz üzerinde odaklaştı mı?
- e.** Hiç tartışmalarınız para yüzünden oldu mu?

4) Öğrenme zamanının çoğu için sınıfta küçük gruplar oluşturmak. Öğrenciler, örnek olayın bir çözüme kavuşturulması için birlikte çalışırlar. Kuşkusuz öğrencilerin etkin gruplar oluşturabilmeleri için önceden önemli deneyimlere ihtiyaçları söz konusudur; ancak, bu deneyimler genellikle iyi bir örnek olay seçebilmekten veya kaleme almaktan daha az önemlidir.

5) Öğrencilerin, öğrendikleri şeyleri bir ürün ya da performans şeklinde sınıfta sunmalarını istemek.

Örnek olay inceleme sürecinde yer alan işlemler

1. Aşama: Duruma Yönelme	<ul style="list-style-type: none">• Öğretmenin malzemeleri tanıtması• Öğretmenin olguları gözden geçirmesi
2. Aşama: Sorunları Saptama	<ul style="list-style-type: none">• Öğrenciler olguları, kamu politikası sorunu olarak sentezlerler• Öğrenciler tartışmak için bir politika seçerler• Öğrenciler değer ve değer çatışmalarını saptarlar• Öğrenciler temeldeki olgusal ve tanımsal sorunları saptarlar
3. Aşama Öneri Geliştirme	<ul style="list-style-type: none">• Öğrenciler öneri geliştirirler• Öğrenciler önerinin temelini sosyal değerler ve kararların sonucu olarak koyarlar
4. Aşama Tartışma Örüntülerini Araştırma	<ul style="list-style-type: none">• Değerin çığnendiği noktayı saptama• Bir önerinin olumlu ve olumsuz yönlerini saptama• Değer çatışmalarını analogjilerle netleştirme• Öncelikleri saptama, bir değer diğerinden ne kadar önemli olduğunu saptama ve ikincinin çığnemesinin nasıl önleneceğini gösterme
5. Aşama Önerileri Sadeleştirme ve Geliştirme	<ul style="list-style-type: none">• Önerilerin, gerekçelerin sunulması ve benzer durumların incelenmesi• Öğrencilerin öneriler geliştirilmesi
6. Aşama Olgusal Sayıtlıları Sınama	<ul style="list-style-type: none">• Olgusal sayıtlıların saptanması ve saptamaların uygun olup olmadığına bakılması• Tahmin edilen sonuçların ortaya çıkıp çıkmadığına bakılması ve olgusal geçerliliğin incelenmesi

Örnek Olay İnceleme Yönteminin Faydaları

- 1)** Örnek olay incelemesi, öğrencilerin anlama, kavrama, analiz etme, sentezleme, değerlendirme ve yorumlama gibi bir çok yeteneklerini geliştirmelerine fırsat tanır.
- 2)** Örnek olay incelemesinde öğrenciler, belli bir konu hakkındaki bilgilerini, anlayışlarını ve becerilerini uygulamaya koyma imkanı bulur.
- 3)** Örnek olay incelemesi, öğrencilere belli bir konu veya olay hakkında birlikte çalışma imkanı sağlar.
- 4)** Örnek olay incelemesi, öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirir.
- 5)** Örnek olay incelemesi, öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirir.
- 6)** Örnek olay incelemesi, öğretimde öğrenci merkezli bir yaklaşımı temsil eder.

Örnek Olay İnceleme Yönteminin Sınırlılıkları

- 2)** Örnek olay olarak sınıfa getirilmesi düşünülen sorun hakkında bir örnek olay yazması veya bulması bazen güç olabilir.
- 3)** Örnek olayın çözümü uzun zaman alabilir.
- 4)** Örnek olay incelemesi yönteminin kalabalık sınıflarda uygulanması zordur.

KAYNAKLAR

SABAN AHMET, Öğrenme - Öğretme Süreci, Nobel Yayıncılık, 2002

ÜN AÇIKGÖZ Kamile, Aktif Öğrenme, Eğitim Dünyası Yayınları, 2003